

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по три броя.
Цена му е на год. 3 ф. на по године 1 ф. 50 н.

Брой 9 У Новоме Саду, 30. Марта 1862. **Год. V.**

О Негованю чувства наравногъ или моралногъ.

Чувство наравно (нравствено, благонаравно, ђудоредно, морално) естъ способность душе наше коя чини, да намъ се допада оно, што законъ Божій, нашъ умъ и здравъ разумъ за добро налази, а да намъ се недопада ни на себи ни на другима оно, што е здравомъ разуму, нашемъ уму и Божиємъ закону противно.

Овымъ наравнымъ чувствомъ кадри смо мы правду одъ неправде, доброту одъ зла, добродѣтель одъ порока на себи и на другима осетити и разликовати.

Да е веѣъ и у мале деце ово чувство будно и радено, то намъ сведочи њихова мржня и гаденѣ на зло; стидъ и страхъ при учинѣномъ злу; њихово радованѣ кадъ добро какво учине, и благодарностъ, кою деца према родителѣима и добротворима осеѣаю.

Ово уроѣено наравно чувство несме се запусити, нити пакъ само себи оставити, него се мора неговати снажити и развѣяти; а овај посао мора се врло за рана почети, еръ ће се иначе наравно чувство затупити и покварити пре, него што дете одрасте, пакъ ако се то догоди, онда е врло тешко и готово немогуѣно лека наѣи овоме злу.

Најяче и најдѣйствиелниѣ средство, коимъ се може наравно чувство пробудити и развити, даю примери старешина домаѣнихъ и обштинскихъ. Што деца виде да чине они, кое она любе, почитую, уважаваю и за паметниѣ, снажниѣ и валяниѣ одъ себе држе; то имъ се обично нейвеѣма допада; то за њи лако прионе и у наравъ имъ преѣе, па и они онако осеѣаю, суде, и желе чинити, као што осеѣаю, суде, и чине старешине. Тако се изображава у деце и у народа савестъ, тако постадоше благи обичаи, и благонаравна дела у породицама, у обштинама и у народима. Напротивъ сматранѣ неправедныхъ,

невалялыхъ и свирѣпыхъ дела: преваре, крађе, угнѣтаваня, мученя, глобленя и гоненя млађихъ, могу наравно чувство затупити и угушити. Зато сви старіи, а особито учители и родители обвезави су већъ и за любовъ доброга примера према млађима своима, ваљани быти, и дѣломъ засведочити, да су достойни оногъ найсветіегъ позива, когъ имъ Богъ и друштво човеческо дадоше.

Исто се тако крепи и подпомаже дечиѣ чувство наравности кадъ се родители и учители предъ децомъ често разговараю о добримъ делима, кадъ упућую децу свою да пресуду изрекну о различитимъ истинитимъ или измишлѣнимъ догађајима. Дела овака найболъ е у виду приповедке деци представити, па онда брижљиво испитивати, које се дело њима допада? Зашто имъ се то допада? Како би они у подобнимъ случајевима чивили и т. д.

Кадъ бы было могуће, да деца свагда праве пресуде о добру и о злу слушаю; то бы већъ тымъ самимъ њихово наравно чувство чисто и непоковарено остало и оячало. По томе дакле добро треба размислити и разсудити, кадъ хоће човекъ штогодъ предъ децомъ да похвали, одобри или покуди. —

Само по наравной (моралной) важности дечијихъ дела, управљати валя своју похвалу, благоволенѣ и одобраванѣ, а ни пошто по умной даровитости, тѣлесной лепоти, по богатству или по отмѣности њиховыхъ родителя. Који воспитатељ на ову точку строго пази, тај има у руци силно средство, коимъ се наравно чувство дечиѣ изображава.

Савестъ дечију валя свагда у будномъ станю одржати, и ню на вери у Бога, на правди Божіој, и на надежди живота вечнога утемељити. Тако ће онда деца имати свагда у себи унутрашнѣгъ едногъ судію, кои ће непрестано на опрезу быти, и њима осетити дати, ели њихово или туђе дело добро, или ніе добро. Настояймо дакле тако стваръ уредити, да се деца, кадъ какво добро дело учине, радују, и унутрашнѣ неко задовољство осећаю, а кадъ зло учине, да осећаю у срдцу свомъ незадовољство, стидъ, каянѣ и чезню за поправленѣмъ. Таковимъ настояванѣмъ и вечбанѣмъ изображава се наравно чувство у деце.

Само страхъ Божій, страхъ одъ невалялыхъ дела и њиховыхъ последица, и страхъ одъ муке вечне, коя непоправлѣне невалялце после смрти очекуе, — само тај трострукій страхъ есте добаръ и за воспитаніе поспѣшанѣ, а напротивъ страва одъ странныхъ людій, одъ измишлѣныхъ аветиня, гвоздензуба, и вештица одъ мртаваца, одъ мрака и одъ животиня, и т. д. веть породъ болне фантазіе и врло шкоди добре

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

воспитанію. Одъ оваковогъ дакле страха децу зарана одвикавати треба, ништо недопуштати да се њиме заразе. —

Стидъ одъ неваљалства естѣ племенито чувство, и изъ њѣга се рађа благообразностъ и честолюбљъ; таковѣй стидъ естѣ едино средство, коимъ се у великой маси простага народа наравностъ одржати може. Руменило овогъ племенитогъ стида кодъ омладине естѣ цвѣтъ благовранности и ваљности. Кадъ се дете стиди свое погрешке, онда веђъ више ніе потребно о њой много говорити. Сама стидљивостъ сачуваће га, да у напредакъ съ правога пута непоклдизне. Стидљиву децу изсметвати и ругати имъ се, то толико значи, као разтерати хранителъ наравности изъ околине њихове, и ослободити страсти исподъ сваке забране. Стидъ е исповестъ срдца, кою Богъ найрадіе има, по онимъ речма псалмопѣвца; „Сердце сокрушено и смиренно Богъ неуничижитъ.“ А наша Србска пословица вели: „Тешко ономе, кои нема стида ни срама, и кои стидъ изгуби! Ко се Вога небои и людій нестиди, тога се ты клони!“

Чувати треба децу одъ лажногъ, неприродногъ и притворногъ стида, кои бива, кадъ се ко само предъ старіима или познатима стиди, а овамо е, на само, предъ себи равнима, и где га непознаю, неваљо, безобразанъ и развраћенъ.

Неваља допуштати да се младежъ стиди свога стана, своихъ родителя, свое мале куће, свога места рођеня и своихъ вршняка, еръ тымъ бы се гордостъ и охолость у срдцу њиховомъ одгаила, и то никаквомъ добру неводи. Напротивъ световати треба децу да се стиде неваљалыхъ и неупутныхъ дела, нечистоте, неуредности, псовке, непоштена, вараня, лаганя и суровости. Гадне и непристойне речи нетреба да деца изговараю на своя уста, све ако и неразуму њиховъ смисао. Кодъ старешина, кодъ учителя и воспитателя, речи такове, есу знакъ суровости, поквареногъ срдца, и неваљалогъ обичая.

(продужиће се.)

Иясненіе црковныхъ пѣсама на Благовѣсти.

1. *Троїаръ.* Даньсѣ спасеніа нашегѣ главициа. Данасѣ е нашегѣ спасеня и избавленя почѣтакъ; на данашній се данъ започело избавленъ рода човечанскога.

И еже ѿ вѣка тайнства ѿкленіе. Данасѣ е обявленъ оне тайне што е одъ вѣка. Данасѣ е вѣчна тайна Божія роду човечанскомъ одкривена, показана.

Сынъ Божій сынъ дѣвы выкаеть. Сынъ Божіи быва сынъ дѣве Маріе.

И Гавріилъ благодать благокѣствѣеть. И Архангелъ Гавриилъ благодать милость Божію объявлюе, проповеда; весео гласъ доноси о Божіой милости. — Приповеди Библичну Повѣсть о благовѣстима! Покажи икону благовѣштенску! Кадъ светкуемо мы благовести? Шта значи та речъ благовѣštenie: (Блага вѣсть, добаръ или весео гласъ).

Тѣмже и мы съ нимъ Богородицѣ козопѣимъ: Радѣйся благодатна Господь съ тобою. Зато и мы съ нѣме (съ Гаврииломъ) матери Божіой рецимо: Радуйсе, — здраво да си — благодатна, милости Божіе пуна дѣво, Господь е съ тобомъ! —

У коіой молитви ове последнѣ речи читамо? Ко е ове речи првый изговорію? Кадъ е Архангелъ Гавриилъ ове речи матери Божіой казао? Коє речи у Символу вере показую да е Иисусъ Христосъ примію на себе човечество? („Нашего ради спасенія — воплотившаго ся отъ духа свята и Маріи дѣвы и вочеловѣчшася.“)

2. *Кондакъ.* Козбранной Боеводѣ побѣдителнаа, ико избавлешеса ѿ злыхъ благодарственнаа воспѣшемъ Ти рабѣ твои Богородице. Мы слуге твое Богородице, теби, ратной войводици — снажной и моѣной бранительки и помоѣници нашей, — приписуемо славу побѣде, и приносимо ти благодарну пѣсму, што смо се избавили одъ зала; што смо се зала опростили, и што смо победу одржали, то теби найснажніой помоѣници и заступници нашей захвалити имамо! Мати Божія моли се за насъ предъ престоломъ Божіимъ да се мы избавимо одъ страстїй, одъ грѣхова и одъ непріятеля што се виде, и што се невиде; а мы, кадгодъ се у добру постоянно одржимо и одъ грѣха сацувамо, дужни смо ту побѣду нашу надъ грѣхомъ приписивати не толико себи, колико нашей крѣпкой и найвеѣой заступници, и бранительки матери Божіой, и ѣой смо на томъ захвалити дужни.

Но ико имѣѣалъ державѣ неповѣдимѣю, ѿ всакихъ насъ вѣдъ скободи да зокемъ ти: Радѣйся некѣсто ненекѣстнаа.*) Но ты, о преблагословена Богородице, коя имашъ снагу што се неможе побѣдити, ослободи насъ одъ свакихъ беда; избави насъ одъ свію беда и неволя, да ти говоримо, и да у славу твою пѣвамо: Радуйсе (поздравлѣна да си, слава теби) пречиста дѣво мати Божія! —

*) Ова пѣсма сачинѣна е, кадъ е у IX вѣку Цариградъ одъ нападана Скитскихъ народа чудесно сацуванъ. —

3. Ирмосъ. Благочествуй земле радость велю, хвалите небеса Божію славу. Благовешуй, являй, земле велю радость, а вы небеса хвалите Бошію славу!

Ико ѿдшевленному Божію кувоту, да никакоже коснется рука скверныхъ. Да се живоме Божию кивоту непошто недотакне рука скривихъ нечистихъ поганихъ людій. — Кивотъ или ковчегъ завѣта быо е предсказаніе дѣве Маріе, коя е Христа родила.

Оустнѣ же вѣрныхъ Богородицѣ, немолчны, гласъ Ангела воспѣвающе, съ радостію да копѣтъ: Радуйся благодатная Господь съ тобою. А устне вѣрныхъ христіяна, нека непрестано гласъ ангела Божию пѣваючи съ радостію вичу; Вѣрны люди, православны христіяны нека у славу матере Божию велегласно припѣваю поздравъ ангелскій: Радуйся благодатная, Господь е съ тобою.

Иясненіе духовныхъ пѣсама

на Цветну Неделю.

1. Тропарь. Спогрѣшеса тебѣ крещеніемъ Христе Боже нашъ, безсмертна жыны сподобихомся воскресеніемъ твоимъ. Мы, кои смо сараньны съ тобою чрезъ крстенѣ, удостоили смо се безсмертнога живота чрезъ твое укреснуѣ.

Кадъ се у крстеню дете спушта у воду и загнури, то быва за знакъ да новокрстени има умрети грѣху, т. е. оканути се грѣха, а кадъ се изъ воде подиже, то значи оживленѣ у благодетный животъ. Притомъ, спуштанѣмъ крстеѣга се у воду, споминѣ се погребеніе Христово, а подизанѣмъ изъ воде, споминѣ се нѣгово славно воскресеніе. Како су у прва христіанска времена оглашени понавше на вельку, и на Лазарову Суботу св. крстенѣ примали, а сутра данъ у цркви Богу благодарили што ихъ е у заедницу съ Христомъ приміо; тако и овай другій Тропарь цвѣтне неделѣ одтуда почетакъ свой има.*)

И воспѣвающе зовеми: *Осанна* въ вышнихъ благословенъ градый въ имя Господне. И славеи тебе говоримо: *Осанна* (спасеніе, слава!) у висини, благословенъ е онай, кои долази у име Господнѣ.

2. Кондакъ. На престолѣ на небеси, на жребати на земли носимый Христе Боже. Ты Христе Боже, кои седишь на пре-

*) Первый Тропарь: „Общее воскресеніе“ разяснѣнъ е у Ш. Листу. Год. II

столу славе свое на небу, а кои си на земљи на ослу у да-
нашній данъ у Єрусалимъ улазіо.

Аγγελшкз хваленіе, и дѣтей воспітканіе прїалз еси зо-
вѣшихъ ти: Благословенъ еси градый, Адама коззкати. Ты
си Христе приміо хвалу Анѣла, и пѣму приміо си одъ деце,
коя зваху теби: Благословенъ си ты, кои долазишь да Адама
призовешъ на прво блаженство; кои долазишь да спасешъ,
просвѣтишь и уерешишь родъ човечаскій. —

3. Ирмосъ. Богъ Господъ, и аки сѧ намъ. Богъ е Господъ,
и онъ се нама явіо.

Составите праздникъ. Саставите светковину, светкуйте
свечано овай праздникъ т. в. Цвети, или упомену Христовогъ
побѣдоносногъ уласка у Єрусалимъ.

И веселаще се придите козвеличимъ Хрїста. И веселеши
се, духовно радуѡи се, одите да славимо и преуносимо Христа.

Съ калїами и вѣткми. Съ финиковимъ или паловимъ
лишьемъ, и съ гранчицама у рукама, славимо и преуносимо
Христа. Зашто мы носимо врбицу и зашто се свети врбица?

Пѣсми зовѣше: С' пеемама зовимо, говоримо, поимо Христу:

Благословенъ градый ко има Господа спаса нашего, Бла-
гословенъ е онай, кои долази у име Господа Спасителя нашегъ.

4. Входно. Благословенъ градый ко има Господне. Бла-
гословенъ е онай кои долази у име Господнѣ.

Благословихомъ кы изъ домъ Господна. Мы васъ бла-
госиляма изъ дома Господнѣгъ; долазеши изъ Божїегъ дома
мы васъ благосилямо. (Ово е быо поздравъ, коимъ, путници
што се изъ Єрусалима после праздника кући враѣху, поздра-
вляху на живама радине и жетеоце.)

Богъ Господъ и аки сѧ намъ. Богъ е Господъ, и онъ
се нама явіо; Богъ е Господъ целога света, па се онъ нама
явіо. —

Изясненіе духовныхъ пѣсама на великій Четвртакъ.

1. Тропаръ. Егда славниі оученицы на оумокенїи вечери
просвѣщахъсѧ, тогда Юда злочестивый сребролюбїемъ недѣ-
говакъ ѡмрачашесѧ. Када су се славни ученицы на умиваню
после тайне вечере просвѣштавали; кадъ имъ се разумъ про-
светлю, и способнимъ постао за приманѣ спасителѣве последне

науке: Тада е неваляли безбожни Юда, болуюћи сребролюбѣмъ, помрачавао се; Юда, изъ сребролюбля обежавши Юдейскимъ првосвештеницима да ће имъ Христа издати, о тайной вечери јоштъ е веѣма оцрнио свою душу, и одма затимъ Христа издао. Кои зна приповѣдати повѣсть о тайной вечери? Какавъ е грѣхъ сребролюбѣ? Коя е добродѣтель томе грѣху противна? —

И беззаконнымъ сѣдїамъ тебе праведнаго сѣдїю предаetz. И неправеднымъ судїяма тебе праведнаго судїю предае; сребролюбивый Юда, тебе Христе Боже, найправеднїега судїю кои ћешъ свима людма на страшномъ суду судити, предао е у данашній данъ пакостнымъ, невалялимъ, неправеднымъ судїяма т. е. Юдейскимъ злонимъ свештеницима.

Видь, имѣнїй рачителю, сихъ ради оудавленїе оупотребивша. О човече, кои чезнешъ и грамвишь за многимъ иманѣмъ за великимъ богатствомъ и за новцемъ, погледай Юду, кои се збогъ новаца удавио, (угушио, обесїо).

Бѣжи неситыа дѣши, учителю такока дерзнувша. Пакъ човече, бежи одъ несите душе, бежи одъ неситости душе (као што е Юдина была), коя се усудила таково што своме учителю учивити. — Бежите люди одъ грамзена за многимъ земаљскимъ благомъ; ерѣ то е Юду навело, да найболѣгъ учителя свога, нѣговимъ пакостнымъ злотворима за новце прода; па то грамзень и та ненаститность за новцемъ може и васъ навести, да огрешите съ чимъ годъ свою душу.

Иже ѿ всѣхъ благїй, Господи, слава тебѣ. О Господе, Иисусе Христе, кои си свима благъ, кои си према свима людма добаръ и милостивъ, теби нека буде слава.

2. Вечери твоєа тайныа, днесь сыне Божїй причастника ма прїими. Сыне Божїй прими ме данасъ за причестника твое тайне вечере.

Не во крагумъ твоимъ тайну пскѣмъ. Ерѣ я неѣу твоимъ непрїетельима тайну твою казати, объявити, одкрити.

Ни лобзанїа ти дамъ ико Юда. Нити ѣу полюбаць теби дати као Юда; неѣу те полюбити лажно, као што е учинїо Юда, кои те е полюбцемъ издао.

Но ико разбойникъ испокѣдаю тѣ: Помани ма Господи въ Царствїи твоємъ. Но као разбойникъ (онай на кресту) исповедамъ те, припознаемъ те: Помени ме Господе у царству твоємъ.

3. Ирмосъ. Странствїа владычна, и безсмертнымъ Трапезы на горнѣмъ мѣстѣ. высокими оумы, вѣрнїи прїидите насладимса, козшедша слова, ѿ слова набчившеса, Егоже величаемъ. Части (гостѣе) Государове, и безсмертне Трапезе

на горнѣму мѣсту, ходите вѣрни да се узвишевымъ умовима насладимо, изъ речи (изъ св. Евангелія) научивши се познати Бога Слова кои е узвишао, (познати Христа кои се вратио на небо Богу отцу), и когва мы величамо. —

Изясненіе духовныхъ гѣсама

на великій Цетакъ.

1. *Тропарь на краю юшреня.* Искѣпилз ны еси Ѡ клатвы законнымъ честною твоєю крокію. Искупио си насъ одъ проклетства законитого; одъ каштиге за првый грѣхъ, кога е Адамъ у раю учиніо, — ты си насъ Христе узбавіо.

На крестѣ пригвоздикса и копіемз прободса, безсмертіе источилз еси человекымз. Када си на кресту прикованъ и коплѣмъ прободенъ быо, онда си тымъ самимъ безсмертность свима людма даровао.

Спасе нашз, слава тебѣ. Спасителю нашъ Христе, слава теби.

2. *Кондакъ.* Насз ради распятаго, прійдите вси воспоимз. Одите сви да прославимо онога, кои е зарадъ насъ распеть.

Тога бо видѣ Марія на дрѣвѣ и глаголаше: Аще и распатіе терпиши, ты еси сынз и Богз мой. Ёрь тога, т. е. распетогъ за насъ спасителя, видила е Марія на кресту, па е говорила: Ако и трпишь распетіе; то си ты ипакъ мой сынъ, и Богъ мой. —

3. Сѣм глаголетз Господь Іудеимз: людіе мои что сотворишз камз, или чимз камз стѣжишз; Ово говори Господь Юдеима: Люди мои, шта самъ вамъ учиніо, или чимъ самъ вамъ додіао?

Слѣпцы каша просвѣтишз, прокаженнымъ очистишз, мужа сѣща на одрѣ исправишз. Я самъ слепцима вашима видъ подаріо, краставе очистіо, човека кои е на постели лежао, исправіо самъ и подигао. (Овде се наведе дотични примери изъ св. евангелія).

Людіе мои, что сотворишз камз или что мнѣ воздасте; Люди мои, шта самъ вамъ учиніо? и шта сте вы мени за то вратили?

За манну желчь, за коду оцетз. Вы ми вратисте за манну жучь, а за воду, кою самъ вашимъ праоцима у пустињи дао, вы ми даете садъ оцать (сирѣ).

За еже любити ма, ко крестѣ ма пригвоздисте. У мѣсто да ме любите, вы сте ме на крестѣ приковали и распели.

Ктомѣ нестерплю прочее. Я веѣ више неѣу трпяти;

Призовѣ моѣ изыки и ти ма прославлатз со отцемз

и дѣхомъ. Него ѣу призвати къ себи мое язичнике т. е. све друге народе я ѣу себи призвати, и тиѣ народе ѣе прославляти мене са отцемъ и св. духомъ.

И азъ имъ дарю животъ вѣчный. И я ѣу ѣима т. е. обраћенимъ у вѣру язичницима даровати животъ вѣчный.

4. Законоположницы Израилевы, Юдее и Фарисее, ликъ апостолскій копѣтъ къ вамъ. Зналци закона књижевницы Юдейски и Фарисеи! хор апостолскій ово вамъ говори: Се храмъ, егоже вы разористе: Это то е храмъ когъ сте вы разорили; Это Христосъ спаситель то е онаѣ храмъ, когъ сте вы разрушили.

Се Агнецъ егоже вы распасте и гробъ предасте. То е ягнъ, кое сте вы разапели и угробъ предали.

Но властѣю скою воскресе. Али онъ т. е. Христосъ, своѣомъ собственомъ влашѣу и снагомъ ускрену ѣе.

Не ститеса Юдее. Не варайте се жидови.

Той бо естъ иже къ мори спасый, и къ пѣстыни питакий. Бръ тай когъ вы разапесте, естъ онаѣ истый, коз е ваше правдѣдове у црвеномъ мору избавю, и кои е ѣи у пустињи маномъ раю.

Той естъ животъ и свѣтъ и миръ мироки. Тай Христосъ естъ животъ и светлость, и миръ овога свѣта. Онъ дае животъ, просвѣту, миръ и сва права блага цѣломе роду човечаскомъ, и свему свѣту.

5. Днесъ виситъ на дрекѣ иже на водахъ землю повѣсивый. Данаеъ висѣи на кресту онаѣ, кои е на водама землю основао.

Вѣтнемъ Ѣ тернѣа шблагаетса, иже аггелшкъ Царъ. Онаѣ, кои е Царъ анѣла крунише се круномъ одъ трия.

Къ ложню баграницѣ шблчитса, шдѣкаѣй небо облаки. Онаѣ, кои небо облацима заодева, облачи се у лажну (фалиши) баграницу, т. е. црвену хаѣину.

Забшенѣе прѣатъ иже ко Иорданѣ скободивый Адама Заушке прѣма онаѣ, кои е своѣимъ крштенѣмъ у Иордану ослободю Адама одъ грѣха.

Гвоздми пригвождаетса женихъ церковный. Клинима прѣкива се на крестъ, онаѣ, кои е женихъ цркве; кои е глава цркве и спаситель.

Копѣемъ прободеса сынъ дѣвы. Копѣмъ бѣва прободенъ сынъ дѣве Марѣе.

Покланѣемса страстемъ твоимъ Христе, покажи намъ и слакое твое воскресенѣе. Кланѣмо се твоѣимъ страданѣяма Христе, и молимо те покажи намъ и славно твое ускренуѣе,

удостой насъ да дочекамо и прославимо славно твое воскресеніе. —

6. Вся тварь измѣнишеса зраци тѣ на крестѣ кисима Христе. Сва природа променила се гледаюћи тебе спасителю, гдѣ на кресту висишь.

Солнце шмрачашеса, и земли шноканіа сотрѣсахуса. Сунце се помрачило, и темели земль стресали еу се, задрмали еу се.

Вся сострадахъ создавшему вся. Све на свету осеѣало е жалость за онымъ, кои е све створио.

Колею насъ ради претерпѣвый, Господи слава тебѣ. Господе! кои си своевольно за радъ насъ трпшо, слава теби.

7. Людїе злочестикїи и беззаконїи вскъю побчуются третнымъ. Што се безбожни и неваляли люди занимаю са штетнымъ душегубнымъ дѣломъ.

Вскъю живота всѣхъ на смѣртъ шсѣдиша. Зашто осудише на смѣртъ онога кои е животь свїю?

Велїе чѣдо, яко создатель міра въ рѣки беззаконныхъ предается. О великогъ чуда! Створитель свѣта у руке беззаконника предае се!

И на древо козкышается челоѣколюбецъ. И на креть подїже се найвеѣи добротворъ рода човечаскогъ.

да иже ко адѣ кзники свободитъ зокъшымъ: Долготерпѣлике, Господи слава тебѣ. Човеколюбивый спаситель трпи распетїе за то: да ослободи у Аду затворене сужне, кои нѣму вичу: О ты Господе кои дуго и премного трпишь слава теби.

8. Днесъ зраци тѣ непорочнаѣ дѣва, на крестѣ слоке козкышаема, рїдакщи матернею оутробою, оушквашеса сердцемъ горцѣ. Пречиста дѣва Марїа, гледаюћи на данашній данъ тебе сыне Божїи на кресту распета, тугуюћи материнскомъ душомъ, люто е была срдцемъ равѣна.

И стенаши волѣзненна изъ глѣбины дѣши, лице же и власи терзакщи. Она е изъ дубљине душе болно уздїсала, и лице свое и косе трзала.

И перси вїкщи взыкваше жалостно. И у прса се удараюћи викала е жалостно: укы мнѣ Божественное чѣдо: укы мнѣ скѣте міра, что зашелъ еси ѿ очїю моею: Авай мени Божественно чѣдо мое; Авай мени, свѣтлости овога свѣта; зашто ми заѣ испредъ моихъ очїю, ягнѣшце Божїе.

Тѣмже и воинства безплотныхъ трепетомъ содержими баху глаголюще: Непостижиме Господи слава тебѣ. Съ тога и безтѣлесни анѣли на небу дрктаху говорећи: Господе, кога

мы постићи неможемо, слава теби; слава теби Господе, твоя дѣла ни сами анѣли ни су кадри постићи и докучити!

9. *Сшихира што се поє кадъ се св. Плашшаница у гробъ полаже.* Тебе шдѣющагоса скѣтомъ яко ризою, снемъ Іосифъ съ дрека съ Никодимомъ. Кадъ в Іосифъ съ Никодимомъ скинуо съ прета тебе Христе Боже, кои се одевашъ светлошѣу као хаьиномъ. (псал. 103).

И видѣвъ мертка, нага, непогребенна, благосерднѣи плачъ воспрѣимъ, рыдан глаголаше. И кадъ те е видю мртва, нага, несаранѣна, добросердичнѣи плачъ и тугованѣ започео е и яди-гуюћи говорю:

Увы мнѣ сладчайшій Иисусе, егоже кмалѣ солнце на Крестѣ висима оузрѣкшее мракомъ шблагашеса. Авай мени, о пресладкѣи Иисусе, когга е мало пре сунце на крету распетога видило, на се мракомъ обавило.

И земля страхомъ колебаше са. И земля одъ страха е ниняла, тресла.

И раздирашеса церковнаа закѣса. И завѣса у цркви раздрла се, онда кадъ в Христосъ на крету распеть быо. —

Но се нынѣ виждъ тѣ мене ради колю подеиша смѣрть. Но ето сада видимъ, да си ты зарадъ мене своевольно смѣрть примю; умро.

Какъ погребѣ тѣ Боже мой; Како да те саранимъ, Иисусе Христе, Боже мой?

Или какою плашшаницею шевѣю. Или каквимъ ѣу платномъ, да те обавѣемъ?

Коима ли рѣкама прикоснѣса нетлѣнномѣ твоемѣ тѣлѣ; Каквимъ ли ѣу рукама да додирнемъ твое пречисто и непропадѣиво свето тѣло.

Или кѣмъ пѣсни воспю твоемѣ исходѣ, щедре; Или кое ѣу пѣсеме да поемъ твоемъ изласку о наймилостивѣи Господе; съ коима ѣу пѣсмама опояти тебе, кои си найвеѣи добротворѣ човечества?

Величаю страсти твоа. Я величамъ, славимъ, преуносимъ твоя страданя; дивимъ се почитуемъ, и кланям се страданю твоемъ.

Пѣснословлю и погребеніе твое со воскресеніемъ. Я съ пѣсмама прославляю твое саранѣванѣ, и твое воскресеніе.

Зокый; Господи слава тѣбѣ. И я ти говоримъ: Господе, слава теби.

Изясненіє духовныхъ пѣсама

на велику Суботу.

1. Херувимска пѣсма. Да молчитъ всякая плоть чело-
вѣческаа. Нека мучи, нека уѣути, нека се утиша и смири
свако тело (свака путь) човчаско: нека умукне сада свакий
човѣкъ.

И да стоить со страхомъ и тренетомъ. И нека свакий
човѣкъ стои сада са страхомъ и дрктанѣмъ.

И ничтоже земное въ себѣ да помишлетъ. И ништа
земаьско у себи нека непомишля; садъ у овай тайне пуный
часть одбацимо сваку земаьску бригу, и све суетне мисли, на
узведимо умъ нашъ само къ Богу.

Царь бо царствѣющихъ, и Господь господствѣющихъ при-
ходитъ заклатиса, и датиса въ снѣдъ вѣрнымъ. Ёрь, Царь
надъ царевима и Господь надъ оныма кои господаре долази
да закланъ буде, и да се даде вѣрнима за ело. — Ова химна
есть една одъ найстарій христіянскихъ пѣсама, и узета е изъ
Литургіе св. Апостола Павла. Великій Входъ на коме се она
пое означава Христовъ последний долазакъ у Ёрусалимъ на
страданъ; кое се овде подъ именою закланъ разумева. — Речи:
да се даде вѣрнима за ело, односе се на свето причешће, у
коемъ мы примамо подъ видомъ леба и вина само суште тѣло
и кровь Христову.

Предходатъ же семъ лица Ангелстїи со всякимъ началомъ
и властїю. Предъ нимъ, т. е. предъ спасителѣмъ иду зборови
анѣлски са свакимъ старешинствомъ и влашћу. Анѣли, и ан-
ѣлски начелници иду предъ Господомъ Іисусомъ пратећи га
на своевольну крестну смръть.

Многоочитїи Херувими, и шестокрилатїи Серафими лица
закрикающе и копїюще пѣснь. Съ анѣлима иду предъ Спаси-
телѣмъ Херувими и Серафими, ови много савршенїи одъ насъ
умни духови, заклавяюћи лица, и поюћи пѣсему у славу Божию
Аллилуїа. Хвалите Бога, явіо се Богъ.

2. Ирмосъ. Нерыдай мене мати зрши въ гробѣ егоже
въ чректъ безсѣмене зачала еси сына. Іисусъ спаситель своїей
преблагословеной матери изъ гроба говори: Не тужи замномъ
и неоплакуй мати мене, гледаюћи у гробу мене сына твогъ,
кога еи ты у светой утробы твоїей носила.

Востану бо, и прославлюса. Ёрь я ѣу устати изъ гроба,
и прославиу се;

И вознесъ со славою непрестанно иже Богъ, вѣрою и

любвию та каличиюциа. И я ъу као Богъ са славомъ узнети, къ себи довести у царство небесно, све оне, кои тебе матеръ мою съверомъ и са любовию величаю. Иисусу Христу свагда су мили они люди, кои пресвету матеръ нѣгову, почитую, и нѣнимъ се молитвама препоручую.

Парамитиє.

11. Награда будућегъ живота.

Негунђай на свой животъ : све што се у нѣму деша, на добро е намерено, ма да ти и неувиђашъ одма, на што шта смера. Немой ни закона претресати, а да речешъ : овај е нај-бољи, и овогъ ъу се држати, еръ ће на нѣму највеће награде бити. Ние ни Богъ хтео, да се дозна, кое ће когъ добра награда бити.

Еданъ царъ хтеде вртъ еданъ насадити, пакъ сазове радине, алъ безъ уговора, и одпусти, да сваки по свомъ нај-бољимъ увиђеню ради ; а кадъ вече дође, онъ ихъ само препита, кои е ко посо радио. Сви стану казивати, шта е ко свршио : Еданъ маслину, други смокву, онај кипарисъ, онај палму показуюћи, кою е засадио. Царъ ихъ награди свакога по делу, кое е ко свршио, и тако буде вртъ свакоякимъ воћемъ засађенъ. Да су радини знали, за кое ће дрво илъ воћку највећу плату добити, сви би се око тогъ заузели, и царъ неби свое намере извршене видео, неби му вртъ свакоякимъ дрвљемъ засађенъ био. —

Некоегъ мудрогъ запиташе ; са шта га е Богъ тако благо-словио, а онъ одговори : съ тога, што самъ најмањи законъ пазио као и највећи

12. Ружа међу трѣмъ.

Неки побожанъ човекъ, кои тешко вређанъ и кинѣнъ међу своимъ гонителѣма живляше, ходаюћи едаредъ сневеселѣнъ по својој башти, поче већ и о провиђеню очаявати, кадъ на едаредъ као обчивѣнъ кодъ едне руже застаде, и духъ руже тешећи га овако му проговори : Неоживлявамъ ли я овај лепи цбунъ, чашу благодарности пуну наймилии мириса Господу у име сви цветова, жртву када ; пакъ где ме и како видишь ? међу трѣмъ ! Али ме оно небоде, већ чува, и сокомъ рани, и тимъ лепше изъ нѣга трештимъ ; то исто теби твои душмани

чине; пакъ заръ ти твојомъ душомъ да небудешъ снажнии и већи одъ овога ломна цветића!

Утешенъ и окрепљенъ оде овај и нѣгова душа постаде ча-шомъ жртве за свое непријатељ.

Анѣо смрти.

Страотанъ се учини умирућему анѣо смрти. Съ нѣговогъ пламена мача падаю горке кашљ, нѣговъ е погледъ страшанъ; заръ нема никогъ, ко би насъ одъ нѣга одбранио; заръ не може нико рая угледати, а да пре тога невиди ађела смрти? Не, не. Когодъ е дела милости и любви чинио, ко е людма радости правио, и одъ њи благосилянъ био, тај неће смрти гледати. Као райски мириси треште добра дела, и разблажуюћи душу преведуе на самртномъ часу лако и благо, на онај светъ. Тако е Елисиера верногъ слугу благословио Аврамъ, да невиди смрти. Тако е и Сари праотацъ Яковъ, кадъ е донела гласъ, да му синъ живи, реко: благословена уста, што ми тај гласъ донеше, и сретна била на самртномъ часу. И кадъ Фараонова ћи Вития умираше, да се неби рекло: па каква јој е плата, што е Мойсию избавила и однеговала, изађе јој на самртномъ часу Мойсинъ духъ у свой дивоти својои, и смртъ утече испредъ њи.

Као што се извуче коначъ изъ млека, тако изађе душа праведника изъ тела, сећајући се шта е са њимъ добра починила; а душа неправедника растае се мучно, као што се трњ изъ вуне мучно извлачи.

Курыакъ и Лисица.

(Народна басна.)

Курыакъ и лисица улове едно свинче, па ће га лепо по-делити. Онда рече лисица курыаку; „Знашъ шта јуіо! шта би ми ту вазданъ делили комадъ по комадъ! већъ я ћу узети за се ово мало мяса беса, и ово мало сланине балине, а теби главе вава, ао јуіо; — уши буши на ребуши, ао јуіо! — црева вева, ао јуіо! — срце дрце, ао јуіо! — ноге многе, ао јуіо! ала е то сиясетъ!“ А уя се све мигољи, па само глади бркъ, па онда ће рећи: „Море тето, нисамъ знао, да си башъ тако упреко луда.“

(Изъ Данице) Н. М.

Лакоми мишѣ.

(Една басна.)

Мишиѣ изашавѣ едаредѣ изъ рупе опази мишоловку.
„Аха — рекне — то е мишоловка! Како ти то мудри люди уму! Усправе иглу дрвцета подѣ цигљу, привежу за дрвце парченце сланине, пакѣ то зову мишоловка! Само кадѣ би јошѣ и ми мишеви тако луди били! Алѣ ми добро знамо, кадѣ се сланина дирне, хрр, падне цигља и лакомцу край. А јокѣ нећете насѣ преварати, знамо ми ваше лукавство“

„Али — придода мишѣ — омирисати се опетѣ сме. Одѣ самогѣ мирисаня неће цигља пасти, а ја чудо водемѣ сланину мирисати.“ То рекавѣ подиђе подѣ каменѣ, и стане око сланине нюшкати; алѣ дрвце беше тако лако запето текѣ што мишѣ носомѣ сланину, дирну, хрр паде каменѣ, и лакомогѣ миша свега размрца.

Уздржѣ се одѣ зла сасвимѣ, да неби као имшѣ главомѣ платио.

Една рачунска игра.

Погодити коме, коју е цифру избрисо. Задай нека ко кои оће број напише, то нека са 9 умножи, кадѣ е свршио, некѣ једну ма коју цифру изъ продукта избрише, а остале нека ти покаже илѣ изговори, и погодићешѣ коју е избрисо овако: Сабери све цифре уедно, и што одѣ њи недостае, да дошуни суму одѣ 9 дваредѣ илѣ више реда, то е цифра избрисана.

Нп. $3589 \times 9 = 32256$, и избрисо е нп. 6. Остало е дакле $3 + 2 + 2 + 5 = 12$, на ово треба додати до 2-путѣ 9 ($= 18$) јошѣ 6, 6 е дакле избрисо. Избришелѣ 3, остаће $2 + 2 + 5 + 6 = 15$, и треба јошѣ 3 да буде 18 илѣ 2×9 . Дага већма узбезекнешѣ, допусти некѣ избрише све броеве окромѣ заостали у продукту.

Една рачунска задаћа.

Ја самѣ био јуче на ливади, и донео самѣ цвећа, Анђелии 1, Босиљки 2, Драгињи 4, Лубици 8, Милици 16, Ружи 32, Цвети 64, а теби 128. Кажими брзо колико е свега цветова било?

Решенѣ задаће у броју 8.

Био е старацѣ сѣ бабомѣ, и нѣговѣ синѣ са женомѣ, и овихѣ двое деце, одѣ којихѣ су две девојчице и еданѣ дечакѣ.

Имена

www.univ.rs Е. В. Е. Предплатника за 1862 год. са сумомъ примљени новаца.
(Продуженъ.)

Сл. Обштина Бурђево 3 ф. — Др. Јоанъ Андријевић допуњива за целу годину. — Саска срп. школа 3 ф. — Антун Шунић учитељ у Бакову 3 ф. — Гавриљ Костић учитељ у Кули 1 ф. 50 н. — Данило Орелъ учитељ у Лозници 1 ф. 50 н. — Аркади Поповић учитељ у Шова 1 ф. 50 н. — Арсенијевић Игњатъ учитељ у Бингули 2 ф.

О г л а с и.

Кодъ уредништва срб. Дневника може се добити карта Бачке Срема и Батага (бившегъ войводства) са предложенима одъ благовештенскогъ сабора за србску войводину границама на великомъ табаку србскимъ словма штапана, правилно и врло лепо израђена. Ми е свима србскимъ школама препоручуемо, не само што е то одъ досадашњи српски крати по најлепша, него и најбѣтнина. Цена е до края Марта 50, а после 80 нв.

Књижница подъ насловомъ: „Неколико народни песама за на изусть ученъ“ готова е, и може се кодъ уредништва овогъ листа по 10 нвч. комад добити.

Обява.

Књига „Милана“ коју самъ я научио на свѣтъ издати, изићи ће изъ печатнѣ до Бурђева дне, и износиће 10 печатнихъ табака. Рокъ предплате продужуе се до Ускрса. Ко догле новце мени пошлѣ, добия књигу за 40 новчића; а остали ће платити 50 нов. ГГ. скупитељи добияю еданајесту књигу на дар. У Сомбору, 9. марта 1862.

Н. Ђ. Вукичевић, професоръ.

Попуштена цена за Школски Листъ прошли година.

Школски Листа отъ прошли год. имамо јомъ слѣдше са много попуштеномъ ценомъ на раздаю :

одъ 1858 год. цео кварть везанъ за 30 нвч.

одъ 1859 год. 1. 3. и 4. кварть везанъ сваки по 40 нвч.

одъ 1860 год. 2. 3. и 4. кварть везанъ сваки по 50 нвч.

одъ 1861 год. 2. 3. и 4. кварть везанъ сваки по 70 нвч.

а поедине листове год. 1858 осимъ 1, коегъ нема за 3 нвч.

одъ 1859 осимъ 12, 15, 16, 18, 25, 26, 27 и 46 коиъ нема по 4 нвч.

одъ 1860 осимъ 2, 3, 22, 34, 41, по 5 нвч.

одъ 1861 осимъ 5, по 7 нвч.

Окромъ овогъ има јошъ неколико егз. целокупни одъ 1859 осимъ бр. 15 и 16 по 2 фор. и одъ 1861 по 3 фор.

Ово е место одговора оной ГГ. што прошате листове потражую, и сами имъ цену праве и новце шалю.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА